

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΟΥ 2009
ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2010**

Οκτώβριος 2009

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
II. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ.....	3
1. Μακροοικονομική Σταθερότητα	4
2. Οικονομική Ανάπτυξη και Κοινωνική Συνοχή	5
III. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	8
1. Διεθνής Οικονομία	8
2. Ρυθμός Ανάπτυξης Κυπριακής Οικονομίας 2009	11
3. Πληθωρισμός	14
4. Αγορά Εργασίας	14
5. Δημοσιονομικές εξελίξεις	15
6. Ισοζύγιο Πληρωμών	19
7. Νομισματικές Εξελίξεις - Συναλλαγματική Ισοτιμία - Κεφαλαιαγορά	20
8. Προοπτικές Κυπριακής Οικονομίας 2010	21
IV. ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2010.....	22

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα έκδοση γίνεται αναφορά στις στρατηγικές επιδιώξεις και στους βασικούς στόχους της οικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης. Ανάλυση των στρατηγικών επιδιώξεων περιλαμβάνεται στο Πρόγραμμα Σταθερότητας 2009-2013 (ΠΣτ) και στο Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας. Το ΠΣτ παραθέτει τους στρατηγικούς στόχους της μακροοικονομικής πολιτικής και προσδιορίζει τα συγκεκριμένα μέτρα που προγραμματίζεται να προωθηθούν, ενώ το Εθνικό Πρόγραμμα για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας επισημαίνει τις σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κυπριακή οικονομία και προτείνει διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, στα πλαίσια της ευρύτερης αναπτυξιακής και κοινωνικής πολιτικής του κράτους.

Ακολουθεί, στη συνέχεια, ανάλυση του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος, το οποίο χαρακτηρίζεται από το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, έντονο ανταγωνισμό και σημαντικές ανακατατάξεις στη διεθνή οικονομία, που πηγάζουν από την τεχνολογική πρόοδο. Στην παρούσα φάση, η πορεία της παγκόσμιας οικονομίας επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την παγκόσμια οικονομική κρίση. Το διεθνές περιβάλλον αποτελεί καθοριστικής σημασίας παράγοντα για την πορεία της κυπριακής οικονομίας, λόγω του ανοικτού χαρακτήρα και του μικρού μεγέθους της.

Το κύριο μέρος της έκδοσης επικεντρώνεται στην ανάλυση των οικονομικών εξελίξεων κατά το τρέχον έτος. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στις προοπτικές της οικονομίας για το 2010 καθώς και στον Προϋπολογισμό του 2010.

II. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Η οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης στηρίζεται σε τέσσερις άξονες πολιτικής:

- Ανάπτυξη
- Μακροοικονομική Σταθερότητα
- Κοινωνική συνοχή
- Εξυπηρέτηση του πολίτη

Το Υπουργείο Οικονομικών, λαμβάνοντας υπόψη τους πιο πάνω άξονες οικονομικής πολιτικής, καθόρισε τις ακόλουθες επιμέρους στρατηγικές επιδιώξεις:

- Άνοδο του βιοτικού επιπέδου
- Αναδιάρθρωση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας και ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας
- Δημοσιονομική εξυγίανση
- Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και βελτίωση της αποδοτικότητας του φορολογικού συστήματος
- Ενίσχυση των χαμηλών εισοδηματικών στρωμάτων και εμπέδωση του κοινωνικού κράτους
- Βελτίωση της αποδοτικότητας της Δημόσιας Υπηρεσίας:
 - ο Καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη
 - ο Επιτάχυνση της μηχανογράφησης της Δημόσιας Υπηρεσίας

- ο Αποτελεσματική συμμετοχή στα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)

Εξίσου στρατηγικός στόχος του Υπουργείου Οικονομικών είναι η επιτυχής συμμετοχή της Κύπρου στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

Σε μεγαλύτερη ανάλυση, η οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης παρουσιάζεται πιο κάτω:

1. Μακροοικονομική Σταθερότητα

Δημοσιονομική Πολιτική

Η δημοσιονομική πολιτική αποκτά στρατηγική σημασία, μετά την ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ, δεδομένου ότι η διαμόρφωση της νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής αποφασίζεται από υπερεθνικά όργανα, στα πλαίσια της ΕΕ. Ως εκ τούτου, σε μεσοπρόθεσμη βάση, η εμπέδωση δημοσιονομικής πειθαρχίας και η μείωση του δημόσιου χρέους αποτελούν βασικούς πυλώνες της οικονομικής πολιτικής και είναι στρατηγικής σημασίας για τη σταθερότητα και την ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας.

Η δημοσιονομική πολιτική στοχεύει στη διασφάλιση της μακροοικονομικής σταθερότητας και την επίτευξη του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Στόχου, ο οποίος διασφαλίζει τη μακροχρόνια βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Παράλληλα, ενισχύονται οι κοινωνικοί και παραγωγικοί τομείς, μέσω της ανακατανομής των δημοσίων δαπανών προς όφελος των αναπτυξιακών και κοινωνικών δαπανών και προωθούνται διαρθρωτικές αλλαγές, που διασφαλίζουν την ανάπτυξη και την ενίσχυση της απασχόλησης.

Περαιτέρω, η προώθηση των μεταρρυθμίσεων στους τομείς της υγείας και της κοινωνικής ασφάλισης, συμβάλει στην αντιμετώπιση του σοβαρού προβλήματος της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών, ανταποκρινόμενοι στις πρόνοιες του αναθεωρημένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης .

Παράλληλα, προσδίδεται μεγάλη σημασία στη συγκράτηση του δημόσιου χρέους, σε επίπεδα που να διασφαλίζεται η μακροχρόνια βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών.

Στα πλαίσια αυτά κρίθηκε αναγκαία η ετοιμασία ενός Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των δημοσίων οικονομικών.

Η επιτυχής υλοποίηση των στόχων, που έχουν τεθεί, δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για διατήρηση του πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα, ενισχύοντας την ανάπτυξη, την επενδυτική δραστηριότητα, τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης καθώς και την ενίσχυση των εισοδημάτων των μισθωτών.

Πολιτική Μισθών

Η διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας και του επιπέδου ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας έχει ως προϋπόθεση τη διατήρηση του ρυθμού διεύρυνσης του εργατικού κόστους στα επίπεδα της βελτίωσης της παραγωγικότητας. Στο ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον που αντιμετωπίζει η Κύπρος είναι ιδιαίτερα σημαντική η υιοθέτηση των κατάλληλων πολιτικών στην αγορά εργασίας για αύξηση της απασχόλησης και της παραγωγικότητας.

Νομισματική και Συναλλαγματική Πολιτική

Η νομισματική και συναλλαγματική πολιτική, που ακολουθήθηκε τα τελευταία χρόνια από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διατήρηση του πληθωρισμού σε χαμηλά και ελεγχόμενα επίπεδα καθώς και στη συναλλαγματική σταθερότητα. Με την υιοθέτηση του ευρώ από την 1/1/2008, η νομισματική πολιτική καθορίζεται πλέον από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, της οποίας μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου είναι ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Οι αποφάσεις για τα επιτόκια λαμβάνονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, με βάση τις συνθήκες και τις προβλέψεις για την οικονομία της ενιαίας αγοράς στο σύνολό της, με κύριο στόχο τη σταθερότητα των τιμών. Επίσης, η πολιτική σε ότι αφορά τη συναλλαγματική ισοτιμία καθορίζεται από υπερεθνικά όργανα στα πλαίσια της ΕΕ.

Δεδομένης της απώλειας της δυνατότητας καθορισμού της νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής με βάση καθαρά εθνικά κριτήρια, το βάρος της μακροοικονομικής πολιτικής επικεντρώνεται στη δημοσιονομική πολιτική, πολιτική των μισθών καθώς και στις διαρθρωτικές αλλαγές, που στοχεύουν στην ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής οικονομίας.

2. Οικονομική Ανάπτυξη και Κοινωνική Συνοχή

Το Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας επισημαίνει τις σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει στην παρούσα φάση, η κυπριακή οικονομία και προτείνει συγκεκριμένα μέτρα για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού καθώς και την ευρύτερη αναπτυξιακή και κοινωνική πολιτική του κράτους. Επιτυχής υλοποίηση του Προγράμματος οδηγεί στην ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας και στη διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας της οικονομίας, διασφαλίζοντας τις απαραίτητες προϋποθέσεις για ψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και πλήρους και ποιοτικής απασχόλησης.

Οι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κυπριακή οικονομία είναι οι ακόλουθες:

- Διασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών, μέσω της προώθησης μεταρρυθμίσεων στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.
- Βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων οικονομικών, με ανακατανομή των δημόσιων δαπανών, προς όφελος των αναπτυξιακών και κοινωνικών τομέων.

- Διαφοροποίηση της δομής της οικονομίας προς δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας, μέσω, της μεγαλύτερης αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η Κύπρος.
- Προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης και της καινοτομίας καθώς και της διάχυσης της κοινωνίας της πληροφορίας.
- Προώθηση διαρθρωτικών αλλαγών, που στοχεύουν στην ενίσχυση των συνθηκών ανταγωνισμού και στη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος.
- Αναβάθμιση των βασικών υποδομών.
- Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.
- Ενίσχυση των συνθηκών κοινωνικής συνοχής.
- Διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού και προώθηση της εξοικονόμησης ενέργειας και ανανεώσιμων πηγών.
- Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας.

Για αντιμετώπιση των πιο πάνω προκλήσεων, λαμβάνονται μια σειρά από μέτρα, τα κυριότερα των οποίων είναι:

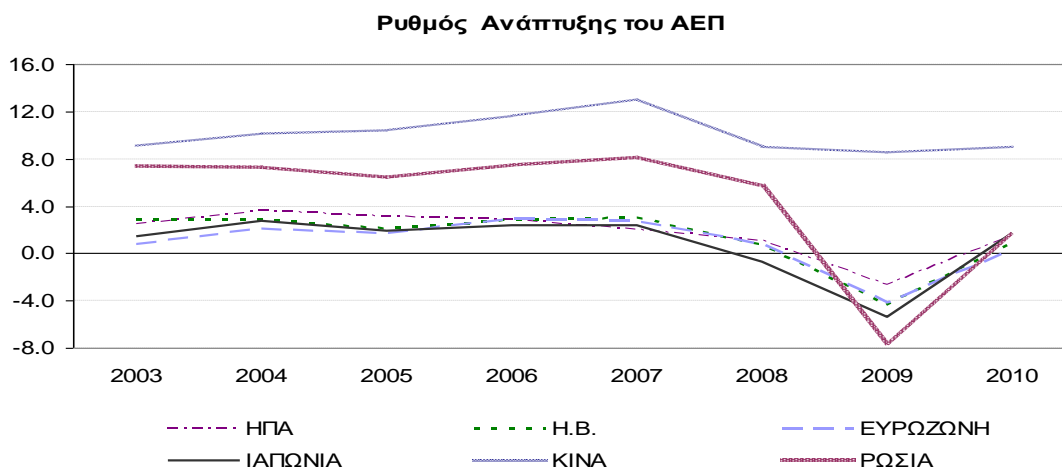
- Η προώθηση ενός σύγχρονου πλαισίου δημοσιονομικής διαχείρισης το οποίο θα επιτρέπει:
 - ο τον υπολογισμό των εσόδων και καθορισμό των δαπανών, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες της κυπριακής οικονομίας σε τριετή βάση,
 - ο τον καθορισμό προτεραιοτήτων και την ανακατανομή των δαπανών προς όφελος της ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής, και
 - ο τον περιορισμό της σπατάλης και τη σταδιακή κατάργησης των συμπληρωματικών προϋπολογισμών.
- Η προώθηση μεταρρυθμίσεων στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, με στόχο την επιδιωκόμενη εισαγωγή εντός του 2011, του Γενικού Σχεδίου Υγείας και την αυτονόμηση των δημόσιων νοσοκομείων.
- Η προώθηση της ανάπτυξης νέων τομέων οικονομικής δραστηριότητας, με έμφαση στην καινοτομία και την έρευνα. Κυριότερο εργαλείο εθνικής πολιτικής είναι το Εθνικό Πρόγραμμα Πλαίσιο που προωθείται από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας.
- Ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης, μέσω, κυρίως, της διεύρυνσης του θεσμού του Κέντρου Εξυπηρέτησης του Πολίτη, τη διεύρυνση των παρεχόμενων υπηρεσιών μέσω του διαδικτύου και την επέκταση του θεσμού της εισαγωγής του Χάρτη Δικαιωμάτων του Πολίτη.
- Η απλοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου, με την ετοιμασία συγκεκριμένου Εθνικού Προγράμματος Δράσης.
- Η σημαντική αύξηση των κοινωνικών παροχών για στήριξη των ασθενέστερων τάξεων και τη μείωση της εισοδηματικής ανισότητας, με σκοπό την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Στα πλαίσια αυτά, προωθούνται σημαντικά μέτρα, όπως οι ελάχιστες συντάξεις, η φοιτητική μέριμνα, η ενίσχυση των δημόσιων μεταφορών κτλ.
- Η προώθηση νέων έργων βασικής υποδομής, με έμφαση στους τομείς των μεταφορών, ενέργειας και περιβάλλοντος.
- Η προώθηση πολιτικών μείωσης των επιπτώσεων των κλιματολογικών αλλαγών.

- Η αύξηση των ευκαιριών φοίτησης στην Κύπρο με τη δημιουργία του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου και την εξέλιξη ιδιωτικών κολλεγίων σε πανεπιστήμια.
- Η ενδυνάμωση των δημοσίων υπηρεσιών απασχόλησης.

III. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. Διεθνής Οικονομία

Ενώ η διεθνής οικονομία παρουσιάζει τάσεις σταθεροποίησης τους τελευταίους μήνες στα χαμηλά επίπεδα δραστηριότητας που παρατηρήθηκαν τους πρώτους μήνες του 2009, η αβεβαιότητα για τις προοπτικές συνεχίζει να υφίσταται. Οι ανησυχίες εστιάζονται στη βιωσιμότητα της ανάκαμψης λόγω, ιδιαίτερα, της σημαντικής συνεισφοράς των δημοσιονομικών και άλλων μέτρων στήριξης των οικονομιών στην ανάπτυξη το πρώτο εξάμηνο και των δυσμενών προοπτικών σε ότι αφορά την ανεργία. Γενικά, όμως, με βάση τα πιο πρόσφατα στοιχεία για το δεύτερο τρίμηνο οι διεθνείς οργανισμοί αναθεωρούν, οριακά, προς τα πάνω, τις εκτιμήσεις τους για το 2009 για ορισμένες χώρες. Σύμφωνα με τις πρόσφατες προβλέψεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), Οκτώβριος 2009, η διεθνής οικονομία αναμένεται να συρρικνωθεί κατά -1.1% το 2009 και να παρουσιάσει θετική ανάπτυξη της τάξης του 3.1% το 2010. Η επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της διεθνούς οικονομίας αναμένεται να περιορίσει το ρυθμό μεταβολής του διεθνούς εμπορίου στο -11.9% το 2009, σε σύγκριση με αύξηση 3% το 2008.

Ηνωμένες Πολιτείες και Ασία

Στις Ηνωμένες Πολιτείες ο ρυθμός ανάπτυξης αναμένεται περιοριστεί στο -2.7% το 2009 (ΔΝΤ). Η αμερικανική οικονομία συνεχίζει να διανύει περίοδο ύφεσης, ως αποτέλεσμα, κυρίως, της κρίσης που παρατηρείται στην αγορά ακινήτων για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, και της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, που έχει επιδράσει αρνητικά στην κατανάλωση. Το ΑΕΠ παρουσίασε μείωση -3.3% και -3.9% κατά το πρώτο και δεύτερο τρίμηνο του 2009 σε σύγκριση με τα αντίστοιχα τρίμηνα του προηγούμενου χρόνου. Τα πιο πρόσφατα στοιχεία (Αυγούστου) από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των Ηνωμένων Πολιτειών (Beige Book) καταδεικνύουν τάσεις σταθεροποίησης της οικονομικής δραστηριότητας και μικρή βελτίωση της κατάστασης στην αγορά εργασίας. Όμως, η ιδιωτική κατανάλωση παραμένει σε χαμηλά επίπεδα, ενώ αναμένεται

πώς η διόρθωση στους ισολογισμούς των νοικοκυριών θα συνεχιστεί, επηρεάζοντας, δυσμενώς, την κατανάλωση και ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα. Ενώ οι τιμές των ακινήτων συνεχίζουν να παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα η αγορά ακινήτων και ο κατασκευαστικός τομέας, γενικότερα, παρουσιάζουν ενθαρρυντικές τάσεις ανάκαμψης. Η δραστηριότητα στον τραπεζικό τομέα παραμένει ακόμη αδύνατη και οι όροι δανεισμού περιοριστικοί, λόγω της μεγάλης αβεβαιότητας για τις προοπτικές της οικονομίας, αλλά και των συνεχιζόμενων ανησυχιών για την ποιότητα των δανείων, που συνδέονται με την κρίση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Κατά το πρώτο εννιάμηνο του 2009 το ποσοστό ανεργίας κυμάνθηκε στο 9% ενώ για ολόκληρο το 2008 το ποσοστό ανεργίας κυμάνθηκε, κατά μέσο όρο, στο 5.8% του εργατικού δυναμικού. Το ΔΝΤ εκτιμά πως ο ρυθμός ανάπτυξης το 2010 θα περιοριστεί στο 1.5% ενώ ο πληθωρισμός στο 1.5%.

Η Νοτιοανατολική Ασία έχει ήδη επηρεαστεί σημαντικά, με το ρυθμό ανάπτυξης να περιορίζεται στο 7.6% το 2008 από 10.6% το 2007, και τις προβλέψεις για το 2009-10 να είναι αισθητά προς τα κάτω. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΔΝΤ, ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης των νοτιοανατολικών αναδυόμενων χωρών αναμένεται να διαμορφωθεί, κατά μέσο όρο, στο 6.2% για το 2009 και στο 7.3% για το 2010. Επιβράδυνση παρουσιάζει η οικονομική δραστηριότητα στην Κίνα, με το ρυθμό ανάπτυξης το 2009 να έχει περιοριστεί στο 8.5%, από 13% το 2007 και 9% το 2008. Το ΔΝΤ εκτιμά πως ο ρυθμός ανάπτυξης το 2010 θα αυξηθεί στο 9% ενώ ο πληθωρισμός στο -0.1%. Η οικονομία της Ιαπωνίας συνεχίζει να διανέμει περίοδο ύφεσης, αν και τα στοιχεία τους τελευταίους μήνες υποδηλούν σταθεροποίηση, ή και ελαφρά βελτίωση της κατάστασης. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΔΝΤ, ο ρυθμός ανάπτυξης το 2009 θα κυμανθεί στο -5.4%, από -0.7% το 2008. Από την άλλη, ο πληθωρισμός το 2009 αναμένεται να διαμορφωθεί στο -1.1% από 1.4% το 2008. Το ΔΝΤ εκτιμά πως ο ρυθμός ανάπτυξης το 2010 θα επιταχυνθεί στο 1.7% ενώ ο πληθωρισμός θα συνεχίσει να καταγράφει αρνητική τάση, της τάξης του -0.8%.

Ρωσία

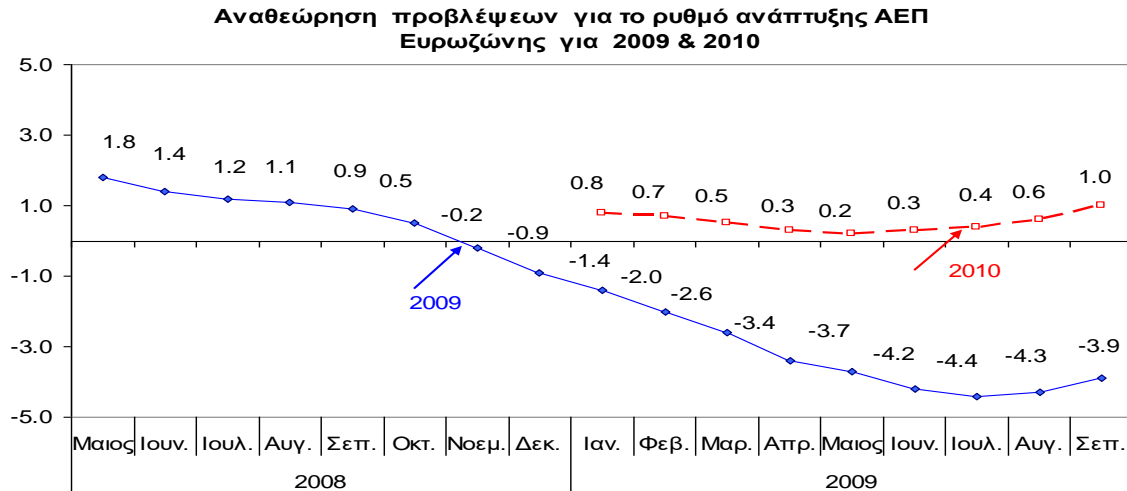
Η οικονομία της Ρωσίας παρουσίασε σημαντική επιδείνωση το 2009. Ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης το 2008 εκτιμάται ότι έχει περιοριστεί στο 5.6% από 8.1% το 2007, ενώ για το 2009 το ΔΝΤ προβλέπει μείωση της τάξης του -7.5%. Ταυτόχρονα ο πληθωρισμός το 2008 έφθασε το 14.1% το 2008 και αναμένεται να υποχωρήσει, ελαφρώς, στο 12.3% το 2009 (ΔΝΤ). Το ΔΝΤ εκτιμά πως ο ρυθμός ανάπτυξης το 2010 θα περιοριστεί στο 1.5% ενώ ο πληθωρισμός στο 9.9%.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) διαφαινονται αμυδρά σημάδια ανάκαμψης σε κάποιες χώρες, μετά από περίοδο ύφεσης και σημαντικής μείωσης στο ΑΕΠ τους πρώτους μήνες του 2009. Σύμφωνα με τις προκαταρτικές εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat), το ΑΕΠ¹ υποχώρησε το δεύτερο τρίμηνο του 2009, σε σχέση με την

¹ Στοιχεία εποχικά διορθωμένα

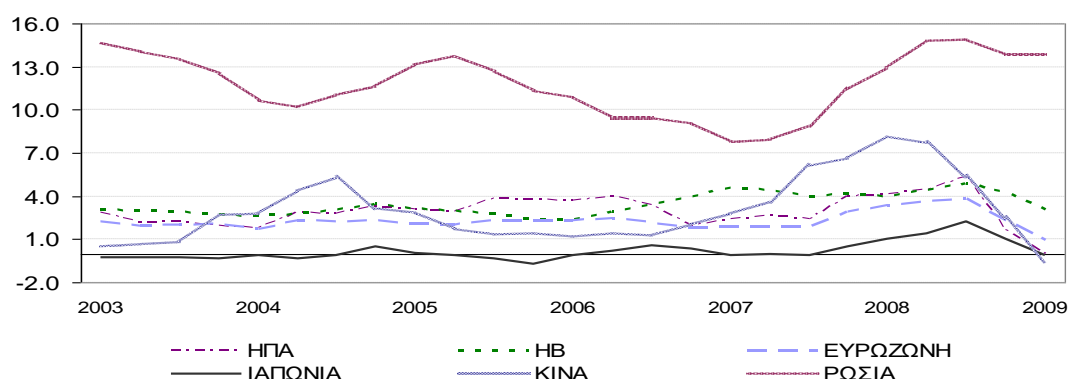
αντίστοιχη περίοδο του 2008, κατά 4.7% στην ευρωζώνη και κατά 4.8% στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Γερμανία, -5.9%, Γαλλία, -2.8%, Ιταλία, -6.0%, Ισπανία, -4.2% Ολλανδία, -4.9%, και Ελλάδα -0.3%) Το ΔΝΤ εκτιμά πως ο ρυθμός ανάπτυξης στην ΕΕ για το 2010 θα περιοριστεί στο 0.5% ενώ ο πληθωρισμός στο 1.1%.

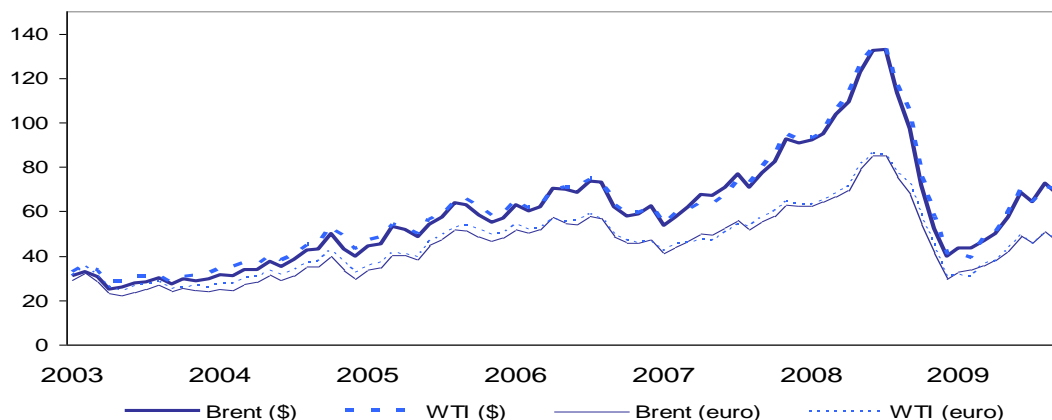
Το Σεπτέμβριο του 2009, ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας συνέχισε να ακολουθεί αυξητική πορεία, η οποία άρχισε τον Απρίλιο του 2009, τόσο στις χώρες της ευρωζώνης όσο και στην ΕΕ. Συγκεκριμένα, ο Δείκτης βελτιώθηκε κατά 1.6 μονάδες στην ΕΕ και κατά 2 μονάδες στην Ευρωζώνη, φτάνοντας στο 82.6 και 82.8 αντίστοιχα. Όμως, και στην ΕΕ όσο και στην Ευρωζώνη το επίπεδο είναι ακόμα πολύ χαμηλότερο από το μακροχρόνιο μέσο όρο. Ο Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος στην ευρωζώνη συνεχίζει να αυξάνεται από τον Απρίλιο του 2009. Παρόλα αυτά, το επίπεδο παραμένει χαμηλό, ακόμα και συγκρινόμενο με το προηγούμενο ιστορικά χαμηλό σημείο του. Το χαμηλό επίπεδο του συγκεκριμένου δείκτη υποδηλώνει ότι η βιομηχανική δραστηριότητα παραμένει υποτονική.

Ο πληθωρισμός παρουσιάζει σημαντική επιβράδυνση, διεθνώς, λόγω τόσο της μείωσης της τιμής του πετρελαίου σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο, όσο και της μειωμένης συνολικής ζήτησης. Η τιμή του αργού πετρελαίου τύπου μπρεντ (Europe Brent Spot), που, κατά τον Ιούλιο του 2008 είχε φτάσει στο ιστορικά ψηλό ρεκόρ των \$144 ανά βαρέλι, υποχώρησε σημαντικά και κυμαίνεται σήμερα στα \$65-70 ανά βαρέλι. Στην Ευρωζώνη, ο πληθωρισμός περιορίστηκε στο -0.3% το Σεπτέμβριο του 2009, από -0.2% τον Αύγουστο και -0.7% τον Ιούλιο. Σύμφωνα με το ΔΝΤ, με βάση τις παραδοχές του Οκτωβρίου 2009, ο πληθωρισμός το 2009 αναμένεται να περιοριστεί στο 0.3% στην Ευρωζώνη, και 0.9% στη ΕΕ. Για το 2010 η τιμή του πετρελαίου αναμένεται να κατά μέσον όρο να κυμανθεί στα \$72 το 2010, από \$60 το βαρέλι το 2009. Κατά συνέπεια, το ΔΝΤ προβλέπει επιτάχυνση του πληθωρισμού στο 0.8% για την ευρωζώνη.

Πληθωρισμός

Τιμές Πετρελαίου τύπου Brent & WTI (\$ και ευρώ)

Τα επιτόκια αναμένεται να παραμείνουν σε χαμηλά επίπεδα το 2009, ενώ μικρή ανάκαμψη αναμένεται το 2010. Η Ομοσπονδιακή Κεντρική Τράπεζα (Fed), το Σεπτέμβριο άφησε τα επιτόκια αμετάβλητά στο 0-0.25% ενώ η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διατηρεί το βασικό της επιτόκιο αμετάβλητο στο 1% από το Μάιο 2009.

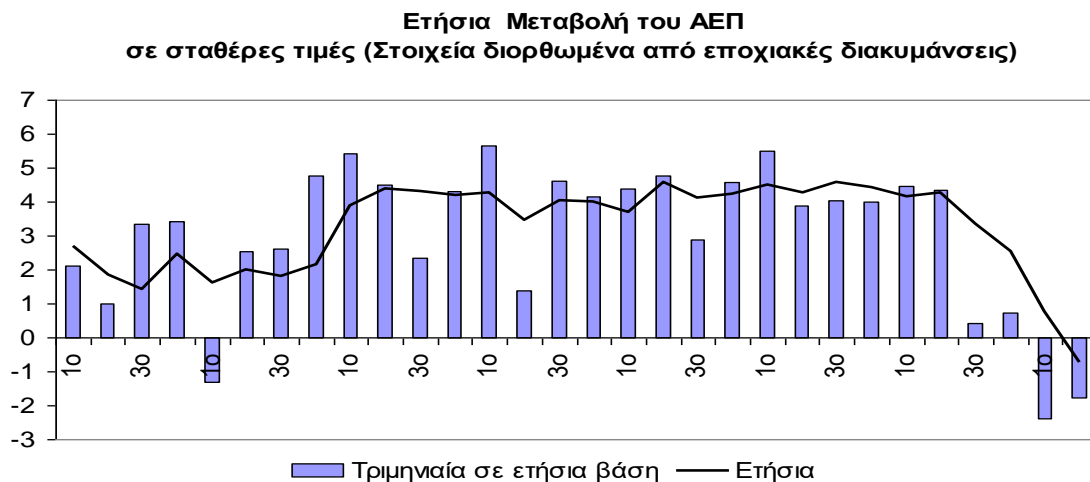
2. Ρυθμός Ανάπτυξης Κυπριακής Οικονομίας 2009

Η οικονομία της Κύπρου παρουσίασε σημαντική επιβράδυνση το πρώτο ήμισυ του 2009. Η επιβράδυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης ήταν ηπιότερη σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ, αντικατοπτρίζοντας τα υγιή θεμελιώδη χαρακτηριστικά της κυπριακής οικονομίας καθώς και το γεγονός ότι ο τραπεζικός τομέας της Κύπρου δεν αντιμετώπισε πρόβλημα έκθεσης σε τοξικά προϊόντα.

Παράλληλα, η οικονομία παρουσίασε υποχώρηση του πληθωρισμού και κατακόρυφη μείωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, αντικατοπτρίζοντας μερική άμβλυνση των συνθηκών υπερθέρμανσης, που παρουσίασε η οικονομία τα τελευταία χρόνια.

Με βάση εκτιμήσεις της Στατιστικής Υπηρεσίας, το εποχικά διορθωμένο ΑΕΠ, σε σταθερές τιμές, παρουσίασε μείωση της τάξης του 0.8% κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2009 και γύρω στο 0% ανάπτυξη συνολικά για το 2009, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου χρόνου. Για ολόκληρο το 2009, ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης προβλέπεται να διαμορφωθεί γύρω στο -0.5%. Η πρόβλεψη αυτή επιβεβαιώνεται και από πρόσφατη αναθεώρηση της πρόβλεψης από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Η επιβράδυνση αυτή του ρυθμού ανάπτυξης, οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στον τομέα των ξενοδοχείων, όπως και στους τομείς της μεταποίησης, των κατασκευών, του χονδρικού και λιανικού εμπορίου και μεταφορές. Αντίθετα, αυξήσεις σημείωσαν οι τραπεζικές δραστηριότητες και ο ευρύτερος τομέας των υπηρεσιών, περιλαμβανομένης και της δημόσιας διοίκησης.

Τα τελευταία μηνιαία στοιχεία επιβεβαιώνουν τις τάσεις επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας, ιδιαίτερα της μεταποίησης, των κατασκευών και του τουρισμού.

- Οι δείκτες εμπιστοσύνης καταδεικνύουν σταθεροποίηση των προσδοκιών σε χαμηλά επίπεδα κατά τους τελευταίους μήνες.
- Ο γενικός δείκτης βιομηχανικής παραγωγής παρουσιάζεται μειωμένος κατά 9.2%, την περίοδο Ιανουαρίου- Ιουλίου, σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο.
- Οι άδειες οικοδομής, σε όγκο, παρουσιάζονται μειωμένες κατά 5.1% την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουνίου 2009, σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο.

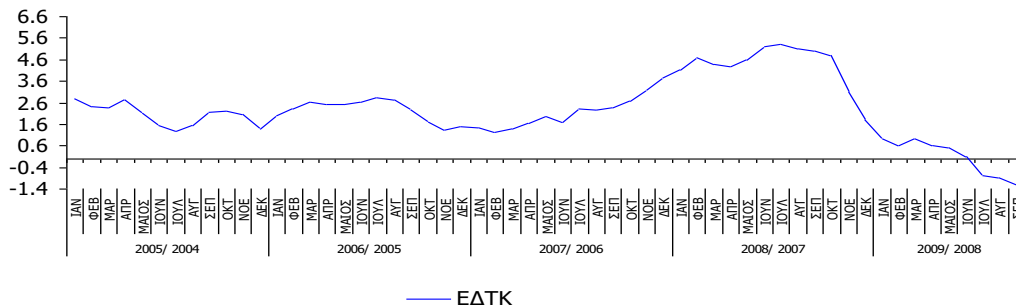
- Οι πωλήσεις τοιμέντου παρουσιάζονται μειωμένες κατά 26.2% την περίοδο Ιανουαρίου-Αυγούστου του 2009, σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο.
- Η υποχώρηση του ρυθμού ανάπτυξης στο τομέα της ακίνητης περιουσίας και των κατασκευών διαφαίνεται από τα στοιχεία για τα έσοδα από τα τέλη κτηματολογίου και χωρομετρίας, που παρουσιάζουν σημαντική μείωση σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο.
- Στον τομέα των μεταφορών, οι εγγραφές μηχανοκίνητων οχημάτων μειώθηκαν κατά 23.7% την περίοδο Ιανουαρίου - Αυγούστου του 2009, σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο.
- Στον τομέα των υπηρεσιών, την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουνίου του 2009, ο δείκτης κύκλου εργασιών παρουσιάζεται μειωμένος κατά 3% στο σύνολο του, κατά 5.1% στον τομέα των ξενοδοχείων και εστιατορίων, κατά 7.7% στον τομέα της πληροφορικής, κατά 1.8% στον τομέα των δραστηριοτήτων αρχιτεκτόνων και μηχανικών και αυξημένος κατά 4.7% στον τομέα των νομικών, λογιστικών και συναφών δραστηριοτήτων, σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο.
- Στο τομέα των υπηρεσιών, οι τραπεζικοί οργανισμοί παρουσιάζουν μείωση του ρυθμού αύξησης των κερδών, κυρίως, λόγω της επιβράδυνσης στον κατασκευαστικό τομέα. Κατά την περίοδο 2006/2007 παρατηρήθηκαν πολύ υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης στα κέρδη των τραπεζικών οργανισμών. Αντίθετα, την περίοδο 2008/2007 ο ρυθμός αύξησης της τραπεζικής κερδοφορίας είχε παρουσιάσει κάποια επιβράδυνση.
- Ο δείκτης λιανικών πωλήσεων (εξαιρουμένων των καυσίμων αυτοκινήτων) παρουσιάζεται μειωμένος κατά 2.3% και 0.7% αντίστοιχα την περίοδο Ιανουαρίου - Ιουλίου του 2009, σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο.
- Οι αφίξεις τουριστών παρουσιάζονται μειωμένες κατά 10.9% την περίοδο Ιανουαρίου-Αυγούστου 2009, σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Τα έσοδα από τον τουρισμό τον Αύγουστο του 2009 μειώθηκαν κατά 15.6%, σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2008 και κατά συνολικά για το 2009 είναι μειωμένα κατά 15.5% σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Η συνολική κατά κεφαλή δαπάνη παρουσίασε κατά τον Αύγουστο του 2009 μείωση της τάξης του 5.0% και συνολικά για το 2009 μείωση 3.1%, σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο.

Από την πλευρά της ζήτησης, οι εκτιμήσεις της Στατιστικής Υπηρεσίας δείχνουν αύξηση της ιδιωτικής και, σε μεγαλύτερο βαθμό, της δημόσιας κατανάλωσης και μείωση των επενδύσεων σε κατασκευές και στα αποθέματα. Ο εξωτερικός τομέας, ως σύνολο, έχει θετική συνεισφορά στην ανάπτυξη, διότι η κατακόρυφη μείωση των εξαγωγών αγαθών και στον τουρισμό υπέρ-αντισταθμίζεται από την κατακόρυφη μείωση στις εισαγωγές.

3. Πληθωρισμός

Ο πληθωρισμός, με βάση τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕΔΤΚ), έχει περιοριστεί στο 0.1% το πρώτο εννιάμηνο του 2009 σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2008. Η επιβράδυνση του πληθωρισμού το 2009, οφείλεται, κυρίως, στην μειωμένη τιμή του πετρελαίου και συναφών προϊόντων, του φυσικού αερίου και του ηλεκτρισμού, τη διεθνή ύφεση καθώς και τη συγκράτηση της οικονομικής δραστηριότητας στην Κύπρο. Την περίοδο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου του 2009 η μέση τιμή του αργού πετρελαίου τύπου μπρεντ παρουσιάζεται χαμηλότερη κατά 48.5% σε δολάρια και 42.9% σε ευρώ, σε σχέση με τους αντίστοιχους μήνες του 2008. Η στάθμιση των προϊόντων που επηρεάζονται άμεσα από την μείωση της τιμής του πετρελαίου στον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (καύσιμα, ηλεκτρικό ρεύμα, υγραέριο) είναι 14.8%.

**Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
Ετήσια μεταβολή (%)**

4. Αγορά Εργασίας

Ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων παρουσιάζει ανοδική τάση το 2009, γεγονός που επιβεβαιώνει τη δυσμενή κατάσταση που επικρατεί στην αγορά εργασίας. Για το 1^ο εξάμηνο του 2009 το ποσοστό ανεργίας ανήλθε στο 4.9% σε σχέση με 3.9% το αντίστοιχο εξάμηνο του 2008, ενώ για το 2^ο τρίμηνο του 2009 ανήλθε στο 5.2% σε σύγκριση με 3.1% το αντίστοιχο τρίμηνο του 2008. Οι σημαντικότερες αυξήσεις παρατηρήθηκαν στους τομείς των κατασκευών, στον τουρισμό καθώς και στους νεοεισερχόμενους. Η μακροχρόνια ανεργία παρέμεινε σε χαμηλά επίπεδα. Παρά την αυξητική τάση, το ποσοστό ανεργίας στην Κύπρο παραμένει σε σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα, σε σύγκριση με τη συντριπτική πλειοψηφία των χωρών μελών της ΕΕ. Ιδιαίτερα θετικό είναι το γεγονός ότι η μακροχρόνια ανεργία δεν έχει επηρεαστεί σε ουσιαστικό βαθμό.

Η αυξανόμενη ανεργία αντικατοπτρίζεται σε επιβράδυνση της απασχόλησης, η οποία το πρώτο εξάμηνο του 2009 παρουσίασε ελαφρά μείωση έναντι του 2008. Είναι χαρακτηριστικό ότι παρά την επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας, η απασχόληση αλλοδαπών σημείωσε περαιτέρω αύξηση. Από τομεακής άποψης, οι τομείς της γεωργίας, μεταποίησης και κατασκευών παρουσίασαν μείωση της απασχόλησης, ενώ

ο ευρύς τομέας των υπηρεσιών παρουσίασε αύξηση, αντικατοπτρίζοντας το γεγονός ότι επηρεάστηκε σε μικρότερο βαθμό από τη διεθνή κρίση.

Ο ρυθμός μεταβολής των απολαβών, το 2^ο τρίμηνο του 2009, παρουσίασε αύξηση κατά 4.8% σε σύγκριση με 6.7% το πρώτο τρίμηνο. Συνολικά για το 2009 οι απολαβές παρουσιάζονται αυξημένες κατά 5.8%.

Με βάση τις μέχρι τώρα ενδείξεις, οι μισθολογικές αυξήσεις αναμένεται να επιβραδυνθούν, περαιτέρω, τους επόμενους μήνες, θα συνεχίσουν, όμως να παρουσιάζουν ικανοποιητική αύξηση, υποδηλώνοντας βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων. Στα πλαίσια του κοινωνικού διαλόγου για τις μισθολογικές αυξήσεις έχουν ήδη ανανεωθεί οι συμβάσεις στην τραπεζική και την οικοδομική βιομηχανία. Οι δύο αυτοί κλάδοι απασχολούν γύρω στις 30,000 εργαζόμενους και θεωρούνται ως βαρόμετρο για την παραπέρα εξέλιξη των μισθολογικών αυξήσεων για τα έτη 2008-2009. Στην τραπεζική βιομηχανία οι μισθολογικές αυξήσεις καθορίστηκαν στο 2% για το 2008 και 2% για το 2009 ενώ στην οικοδομική βιομηχανία σε 2.25% το 2008 και 2.75% το 2009. Στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα οι μισθολογικές αυξήσεις ήταν στο 2% το 2008 και 1.5% το 2009.

5. Δημοσιονομικές εξελίξεις

Το δημοσιονομικό ισοζύγιο, κατά την περίοδο Ιανουαρίου - Ιουλίου 2009 παρουσιάζει σημαντική επιδείνωση, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου χρόνου.

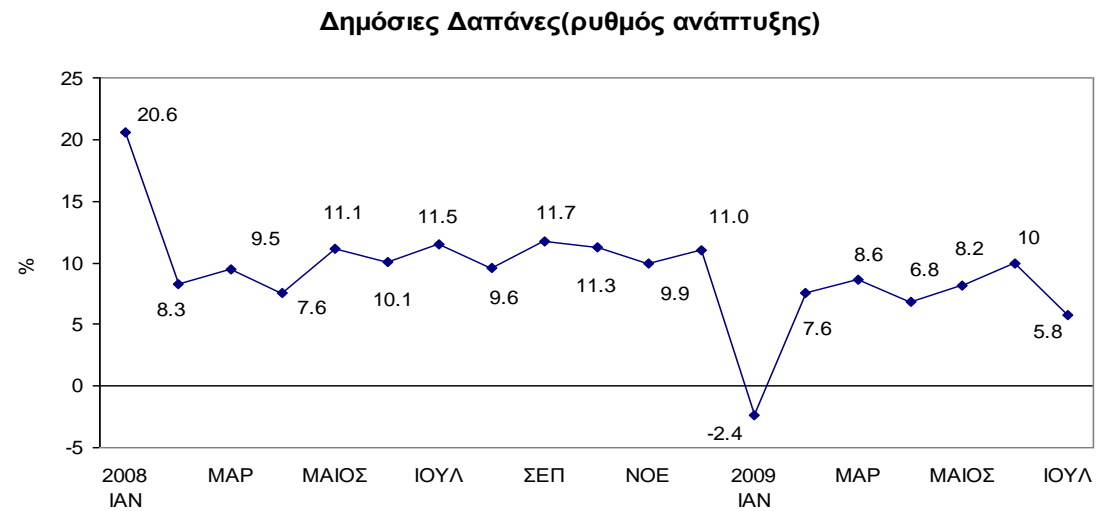
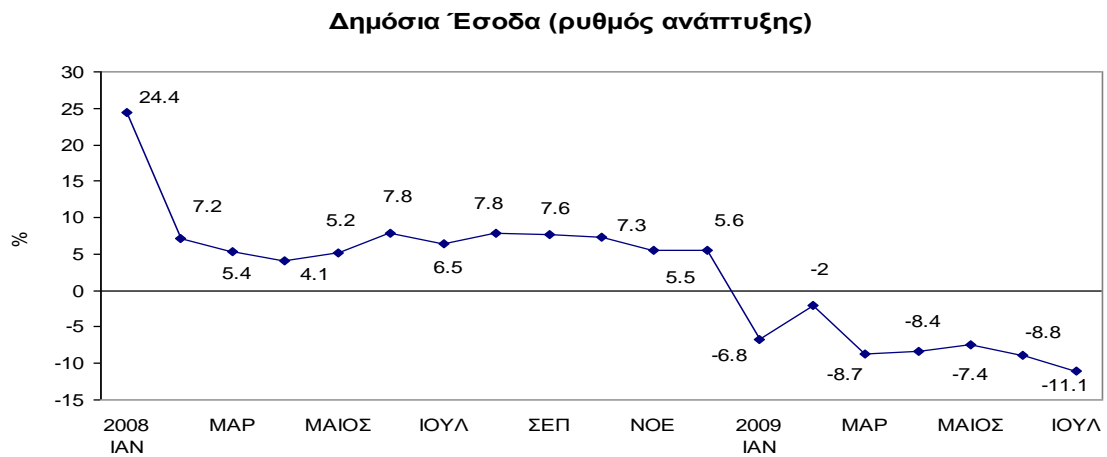
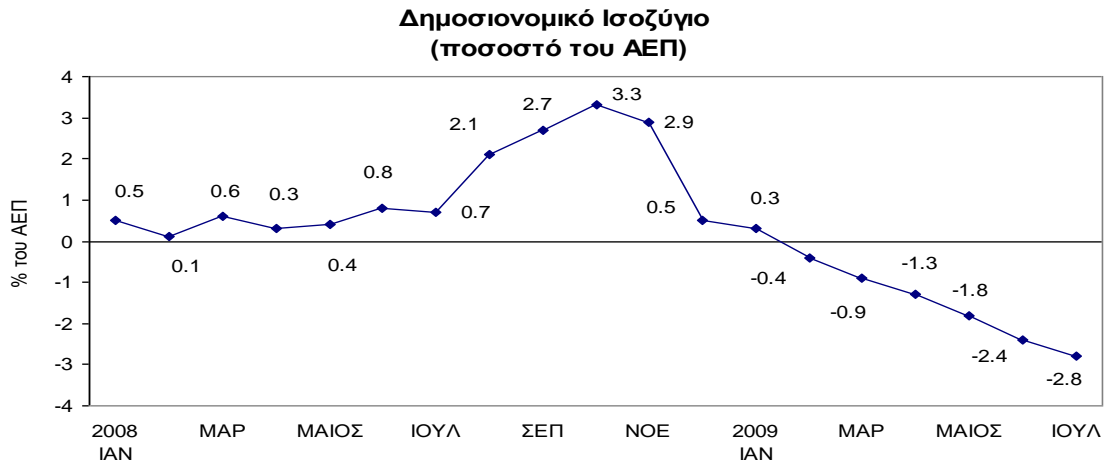
Πιο συγκεκριμένα, το δημοσιονομικό ισοζύγιο² την υπό αναφορά περίοδο παρουσίασε έλλειμμα της τάξης του -2.8% του ΑΕΠ σε σύγκριση με πλεόνασμα 0.7% την αντίστοιχη περίοδο του 2008. Σε απόλυτους αριθμούς, το δημοσιονομικό έλλειμμα κατά την υπό αναφορά περίοδο ανήλθε στα - €492,1 εκ. σε σύγκριση με πλεόνασμα ύψους €116,7 εκ. το 2008. Η πιο πάνω εξέλιξη αντικατοπτρίζεται και στο πρωτογενές ισοζύγιο³ (primary balance) το οποίο παρουσίασε έλλειμμα ύψους - €172,2 εκ., σε σύγκριση με πλεόνασμα ύψους €569,7 εκ., που ήταν την αντίστοιχη περίοδο του 2008.

Τα δημόσια έσοδα, κατά το πρώτο επτάμηνο του 2009, παρουσιάζουν μείωση σε σχέση με τους ρυθμούς αύξησης του προηγούμενου χρόνου, αντικατοπτρίζοντας, κυρίως την ουσιαστική επιβράδυνση της δραστηριότητας στον τομέα κατασκευών και ακινήτων. Ο ρυθμός μείωσης των δημόσιων εσόδων κατά το πρώτο επτάμηνο του 2009 έφθασε το -11.1% σε σύγκριση με τον ρυθμό αύξησης 6.5% την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου χρόνου.

Σε αντίθεση οι δημόσιες δαπάνες κατά το πρώτο επτάμηνο του 2009, παρουσιάζουν ρυθμούς διεύρυνσης της τάξης του 5.8%.

²Το ισοζύγιο υπολογίζεται σε χρηματική βάση (cash basis) και περιλαμβάνει τους λογαριασμούς της Κεντρικής Κυβέρνησης και του Τ.Κ.Α.

³ Το πρωτογενές ισοζύγιο είναι το δημοσιονομικό έλλειμμα (έσοδα - δαπάνες) εξαιρουμένης της καταβολής τοκοχρεολυσίων

Αναλυτικότερα, η εικόνα των δημόσιων οικονομικών κατά την περίοδο Ιανουαρίου – Ιουλίου 2009, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου χρόνου, έχει ως ακολούθως:

5.1 Έσοδα

Τα δημόσια έσοδα μειώθηκαν με ποσοστό ύψους -11.1% και περιορίστηκαν στα €3.235,5 εκ. το πρώτο επτάμηνο του 2009, σε σύγκριση με €3.639,7 εκ. κατά την αντίστοιχη περίοδο του 2008.

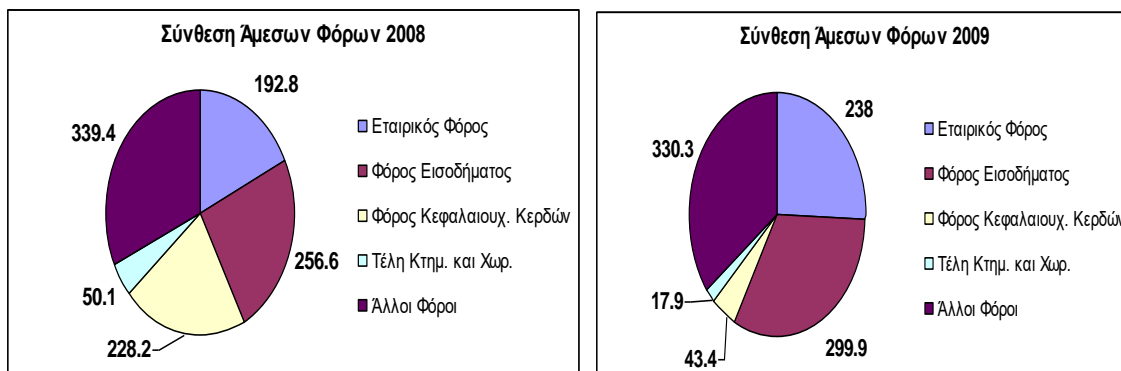
Τα φορολογικά έσοδα, που αποτελούν την κύρια πηγή εσόδων περιορίστηκαν στα €2.878,9 εκ. κατά το πρώτο επτάμηνο του 2009 σε σύγκριση με €3.258,5 εκ. το αντίστοιχο επτάμηνο του 2008, σημειώνοντας μείωση της τάξης του -11.7%.

5.1.1 Φορολογικά Έσοδα

5.1.1.1 Άμεσοι Φόροι

Αναλυτικότερα, κατά την υπό αναφορά περίοδο, οι άμεσοι φόροι περιορίστηκαν στα €929,5 εκ. το 2009, σε σύγκριση με €1.067,1 εκ. το 2008, σημειώνοντας μείωση της τάξης του -12.9%. Αυτό οφείλεται, κυρίως, στη μείωση των εσόδων από το φόρο κεφαλαιουχικών κερδών (-81.0%) και στη μείωση των εσόδων από τα τέλη κτηματολογίου και χωρομετρίας (-64.3%). Η πιο πάνω μείωση αντισταθμίστηκε μερικώς από την εισπραξη των τελών αδειών κυκλοφορίας ύψους €75,0 εκ. κατά το πρώτο εξάμηνο του 2009 ενώ το 2008 εισπράχθηκαν κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Κατανομή Άμεσων Φόρων 2009 vs. 2008

5.1.1.2 Έμμεσοι Φόροι

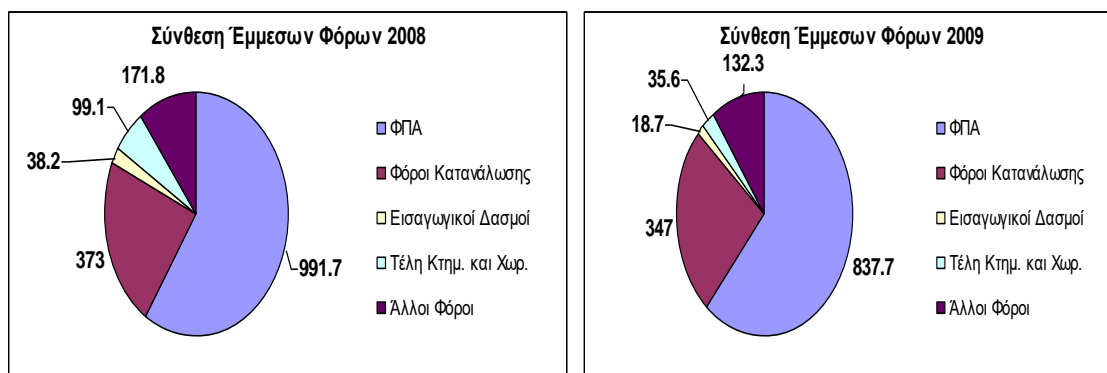
Κατά την υπό αναφορά περίοδο, οι έμμεσοι φόροι περιορίστηκαν στα €1.391,3 εκ. το 2009 σε σύγκριση με €1.673,8 το 2008, σημειώνοντας μείωση της τάξης του -16.9%. Η μείωση αυτή αντικατοπτρίζεται σε όλες τις υποκατηγορίες των έμμεσων φόρων.

Αναλυτικότερα τα έσοδα από τις εισπράξεις του ΦΠΑ μειώθηκαν με ρυθμό ύψους -15.5% και περιορίστηκαν έτσι στα €837,7 εκ. κατά το πρώτο επτάμηνο του τρέχοντος

έτους, σε σύγκριση με €991,7 εκ. την αντίστοιχη περίοδο του 2008. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται, κυρίως, στη μείωση των εισαγωγών, τόσο σε όγκο όσο και σε αξία, ιδιαίτερα όσον αφορά τις τιμές των πετρελαιοειδών και μηχανοκινήτων οχημάτων καθώς και της μείωσης της δραστηριότητας του τομέα των κατασκευών.

Τα έσοδα από φόρους κατανάλωσης παρουσιάζουν μείωση της τάξης του -7%, περιορίζοντας τα έσοδα στα €347,0 εκ., σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου χρόνου, που ήταν €373,0 εκ. λόγω, κυρίως, της μείωσης των εσόδων από τον φόρο κατανάλωσης επί των μηχανοκινήτων οχημάτων και της μείωσης του φόρου κατανάλωσης στο πετρέλαιο θέρμανσης.

Κατανομή Έμμεσων Φόρων 2009 vs. 2008

5.2 Δαπάνες

Οι δημόσιες δαπάνες αυξήθηκαν με ρυθμό ύψους 5.8% την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου, 2009, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2008. Ο ρυθμός αύξησης των δημόσιων δαπανών οφείλεται, κυρίως, στην επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης των δαπανών για μισθούς και ημερομίσθια, για πληρωμές του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, για συντάξεις και φιλοδομήματα, για αγορές αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και για κεφαλαιουχικές δαπάνες. Συγκεκριμένα, οι κατηγορίες των δαπανών αυτών αυξήθηκαν με ρυθμούς 7.7%, 13.1%, 20.3%, 22.6% και 36.3%, αντίστοιχα.

Σε απόλυτους αριθμούς, οι δημόσιες δαπάνες έχουν φθάσει τα €3.727,6 εκ., το πρώτο επτάμηνο του 2009, σε σύγκριση με €3.523,0 εκ. το αντίστοιχο επτάμηνο του 2008.

Οι δαπάνες για την κοινωνική σύνταξη και οι άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις αυξάνονται με πολύ μικρότερο ρυθμό, ενώ οι πληρωμές τόκων και οι επιδοτήσεις παρουσιάζουν μείωση. Συγκεκριμένα, οι δαπάνες για την κοινωνική σύνταξη αυξήθηκαν με μειωμένο ρυθμό ύψους 4.1 % και 5.1%, ενώ οι πληρωμές τόκων και επιδοτήσεων μειώθηκαν με ρυθμούς ύψους -29.4% και -21.7% αντίστοιχα.

5.3 Δημοσιονομικές Προβλέψεις για το 2009

Το 2009 το δημοσιονομικό ισοζύγιο αναμένεται να μετατραπεί από πλεόνασμα ύψους 0.9% του ΑΕΠ το 2008 σε έλλειμμα που δύναται να κυμανθεί γύρω στο 3%. Η συγκράτηση του δημοσιονομικού ελλείμματος κάτω του 3.0% του ΑΕΠ θα επιτευχθεί με σημαντικές εξοικονομήσεις που θα προέλθουν από μείωση, κυρίως, των λειτουργικών και άλλων τακτικών δαπανών που έχουν αποφασισθεί στη συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου στις 11 Σεπτεμβρίου, 2009.

Το δημόσιο χρέος, ως ποσοστό του ΑΕΠ, αναμένεται να σημειώσει αύξηση σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο με το ποσοστό να φθάνει το 52.2% σε σύγκριση με 49.3% το 2008, το οποίο, όμως, παραμένει αισθητά χαμηλότερο από το ποσοστό του 2007 που έφθανε το 59.5%.

6. Ισοζύγιο Πληρωμών 2009

Το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ανήλθε περίπου σε 3.1 δισ. ευρώ κατά το 2008, ποσό που αντιστοιχούσε στο 18.3% του ΑΕΠ, αντικατοπτρίζοντας τις τάσεις υπερθέρμανσης της οικονομίας καθώς και προβλήματα ανταγωνιστικότητας, σε ότι αφορά τις εξαγωγές αγαθών και τον τουρισμό. Το ποσοστό αυτό ήταν αυξημένο περίπου κατά 69% σε σχέση με το 2007, όπου το αντίστοιχο ποσοστό ήταν στο 11.7%.

Η επιδείνωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, κατά τα τελευταία χρόνια, είναι αποτέλεσμα της σημαντικής διερεύνησης του ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο και της μικρότερης αύξησης του πλεονάσματος στο ισοζύγιο υπηρεσιών. Η σημαντική διεύρυνση του ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο οφείλεται, κυρίως, στη σημαντική αύξηση των εισαγωγών αλλά και στην αύξηση της τιμής του πετρελαίου και των πρώτων υλών. Αντίθετα, το πλεόνασμα στο ισοζύγιο υπηρεσιών παρουσιάζει μικρή μείωση, παρά το γεγονός ότι το πλεόνασμα από τον τομέα των επαγγελματικών και των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, τα τελευταία χρόνια, αυξήθηκε σημαντικά. Αυτό αποδίδεται στο γεγονός ότι τα έσοδα από τον τουρισμό δεν αυξήθηκαν σημαντικά, ενώ οι δαπάνες των Κυπρίων τουριστών στο εξωτερικό παρουσίασαν ουσιαστική αύξηση, με επακόλουθο τα καθαρά έσοδα από τον τουρισμό να παρουσιάσουν μείωση.

Τα στοιχεία για το πρώτο τρίμηνο του 2009 υποδεικνύουν σαφή αναστροφή της τάσης διεύρυνσης του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών να μειώθηκε σημαντικά στα 308,8 εκ. ευρώ ή στο 7.8% του ΑΕΠ, σε σύγκριση με 20.4% του ΑΕΠ το αντίστοιχο τρίμηνο του 2008. Η βελτίωση αυτή οφείλεται, κυρίως, στη βελτίωση του εμπορικού ελλείμματος, λόγω μείωσης της αξίας των εισαγωγών, ιδιαίτερα των αυτοκινήτων, των καυσίμων και άλλων πρώτων υλών. Το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών το 2009 αναμένεται να χρηματοδοτηθεί από τα επαναεπενδύσιμα κέρδη των διεθνών επιχειρηματικών μονάδων που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο καθώς από το δανεισμό, που εξασφάλισε η Κυβέρνηση από την ευρωπαϊκή χρηματαγορά.

Το 2009 ως σύνολο, το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών να ανέλθει στο 9% περίπου του ΑΕΠ, εξέλιξη που υποδηλοί μερική άμβλυση των ανισοσκελειών και των συνθηκών υπερθέρμανσης, που παρουσίασε η κυπριακή οικονομία τα τελευταία χρόνια.

7. Νομισματικές Εξελίξεις - Συναλλαγματική Ισοτιμία - Κεφαλαιαγορά

Η στάση αναμονής που τηρεί η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, όσον αφορά τη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών επιτοκίων, έχει ως αποτέλεσμα τα επιτόκια αγοράς να παρουσιάζουν τάση σταθεροποίησης. Το επιτόκιο κύριας αναχρηματοδότησης σήμερα βρίσκεται στο 1%, ενώ το Euribor 3 μηνών γύρω στο 0.7%. Παράλληλα, σημειώθηκε μερική ομαλοποίηση της τραπεζικής αγοράς, με αποτέλεσμα όλες οι κατηγορίες καταθετικών και δανειστικών επιτοκίων να παρουσιάζουν πτωτική τάση.

Στην Κύπρο τα καταθετικά προϊόντα παρουσίασαν πτωτική τάση, όμως, παραμένουν σε υψηλότερα επίπεδα, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα επίπεδα στην Ευρωζώνη. Τα δανειστικά επιτόκια παρέμειναν σε υψηλά επίπεδα, αντικατοπτρίζοντας το υψηλό κόστος απόκτησης κεφαλαίων από τις τράπεζες καθώς κι την προσπάθεια των τραπεζών να διατηρήσουν την επικερδότητά τους σε υψηλά επίπεδα, διευρύνοντας τα περιθώρια μεταξύ δανειστικών και καταθετικών επιτοκίων.

Η Κυβέρνηση, στην προσπάθεια της για ενίσχυση της ρευστότητας των τραπεζών και δημιουργίας συνθηκών ευνοϊκών για μείωση των επιτοκίων, προέβη σε μία σειρά συναλλαγών που αποσκοπούσαν στην διοχέτευση ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα, γεγονός πρωτόγνωρο για τα κυπριακά δεδομένα. Πιο συγκεκριμένα, η Κυβέρνηση προχώρησε με την έκδοση τίτλων Γραμματίων του Δημοσίου ύψους 2,4 δις ευρώ. Από το εν λόγω ποσό, η Κυβέρνηση κατέθεσε στις τράπεζες, ποσό ύψους 1,7 δις ευρώ ενώ, ταυτόχρονα οι τίτλοι των Γραμματίων του Δημοσίου συνολικής ονομαστικής αξίας 2,4 δις ευρώ μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τα πιστωτικά ιδρύματα ως ενέχυρο για ανάληψη φθηνού δανεισμού από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Επιπλέον η Κυβέρνηση προέβηκε σε έκδοση ευρωπαϊκών εμπορικών χρεογράφων της τάξεως των 650 εκ. ευρώ, στην ευρωπαϊκή αγορά, το οποίο κατατέθηκε, εξολοκλήρου, στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα.

Οι πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα συνέχισαν να παρουσιάζουν σημαντική αύξηση, με σημαντικά, όμως, χαμηλότερο ρυθμό σε σύγκριση με το 2008 και τα προηγούμενα χρόνια. Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα την περίοδο Ιανουαρίου - Αυγούστου του 2009 - σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2008 - ήταν στο 19.4%, ο ρυθμός μεταβολής των πιστώσεων για οικιστικά δάνεια 16.8%, για καταναλωτικά δάνεια 25.5% και για επιχειρηματικά δάνεια 13.1%. Αξιοσημείωτη επιβράδυνση στους ρυθμούς μεταβολής των πιστώσεων παρατηρείται τους τελευταίους μήνες, με το ρυθμό αύξησης των πιστώσεων να έχει περιοριστεί στο 7.6% (οικιστικά 12.5%, καταναλωτικά 10.6%, επιχειρηματικά 9.6% τον Αύγουστο 2009).

Το ευρώ ενισχύθηκε σε σχέση με το δολάριο και τη στερλίνα κατά την διάρκεια του 2009. Συγκεκριμένα, το ευρώ ανατιμήθηκε από 1.32 δολάρια ανά ευρώ τον Ιανουάριο 2009 στο 1.45 δολάρια ανά ευρώ το Σεπτέμβριο 2009 και η στερλίνα από 0.92 στερλίνα ανά ευρώ σε 0.891 στερλίνα ανά ευρώ την ίδια περίοδο.

Οι χρηματαγορές παρουσίασαν αισθητική αύξηση από την αρχή του 2009 μέχρι τέλος Σεπτεμβρίου. Στην Αμερική οι δείκτες Dow Jones και S&P500 παρουσίασαν αύξηση 7.5% και 13.4%. Στην Ευρώπη, οι δείκτες DAX, CAC40 και FSTE100 παρουσίασαν αύξηση 14.1%, 13.3% και 12.5% αντίστοιχα. Στην Ιαπωνία ο δείκτης ΝΙΚΚΕΙ παρουσίασε αύξηση 12.1% και στην Κύπρο ο δείκτης FTSE/MED 100 ΝΙΚΚΕΙ παρουσίασε αύξηση 38.6%.

8. Προοπτικές 2010

Η οικονομία της Κύπρου αναμένεται να παρουσιάσει μερική βελτίωση το 2010 και να παρουσιάσει μικρή ανάκαμψη της τάξης του 0.5%, υπό την προϋπόθεση ότι οι προβλέψεις των διεθνών οργανισμών για μερική βελτίωση της παγκόσμιας οικονομίας και της οικονομίας της ΕΕ θα ευοδωθούν.

Η οικονομία της ευρωζώνης αναμένεται πώς θα αρχίσει να ανακάμπτει σε σχέση με το 2009. Το Ηνωμένο Βασίλειο φαίνεται πώς θα παρουσιάσει, επίσης, ανάκαμψη σε σχέση με το 2009, με θετικές επιδράσεις για την οικονομία της Κύπρου (τουρισμός, επενδύσεις σε ακίνητα). Από πλευράς προσφοράς, η κατασκευαστική και τουριστική βιομηχανία αναμένεται να συνεχίσουν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις, ενώ ο ευρύς τομέας των υπηρεσιών αναμένεται να συνεχίσει να αποτελεί το βασικό μοχλό της ανάπτυξης.

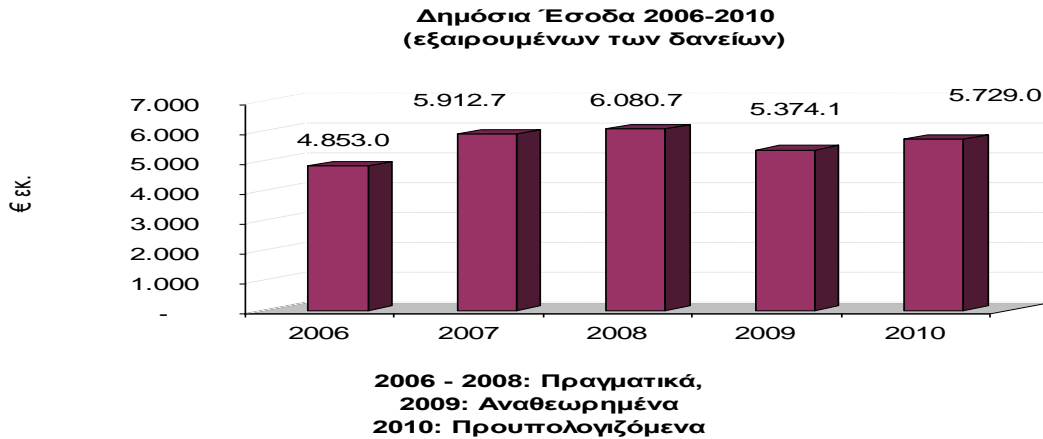
Το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να αυξηθεί στο 6.5% του εργατικού δυναμικού αντικατοπτρίζοντας τη συνεχιζόμενη δυσμενή κατάσταση και τη συνέχιση στην επιβράδυνση της απασχόλησης. Ο πληθωρισμός, με βάση τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕΔΤΚ), αναμένεται να αυξηθεί από το 0.75-1% το 2009, σε 2.5% το 2010, με βάση την υπόθεση για αύξηση της τιμής του πετρελαίου. Σε συνέχεια του 2009, το 2010 το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών αναμένεται να ανέλθει στο 8% περίπου του ΑΕΠ, λόγω της αναμενόμενης συνεχιζόμενης μείωσης στη ζήτηση για εισαγωγές και στη βελτίωση των όρων εμπορίου.

Συνοπτικά οι προβλέψεις του Υπουργείου Οικονομικών φαίνονται στον ακόλουθο πίνακα:

	2008	2009	2010
Ρυθμός Ανάπτυξης (%)	3.6	-0,5	0.5
Πληθωρισμός (%)	4.4	1.0	2.5
Ανεργία (%)	3.7	5.5	6.5
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% του ΑΕΠ)	-18.3	-9.0	-8.0

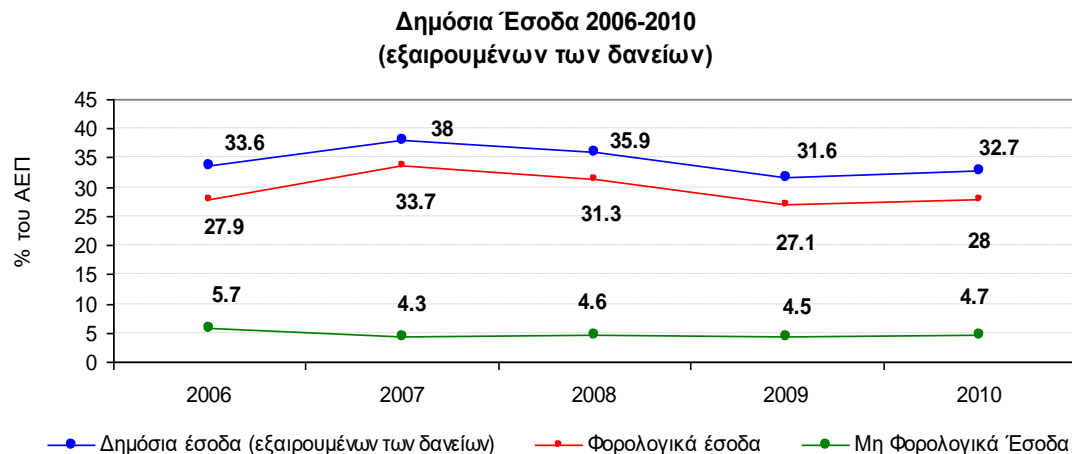
IV. ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2010

Συνολικά, το προσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2010 προβλέπει έσοδα εξαιρουμένων των δανείων ύψους €5.729 εκ. σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €5.374 εκ. το 2009. Ο ρυθμός αύξησης των εσόδων το 2010 υπολογίζεται να ανακάμψει και να φθάσει το 6.6% σε σύγκριση με μείωση ύψους 11.6% το 2009.

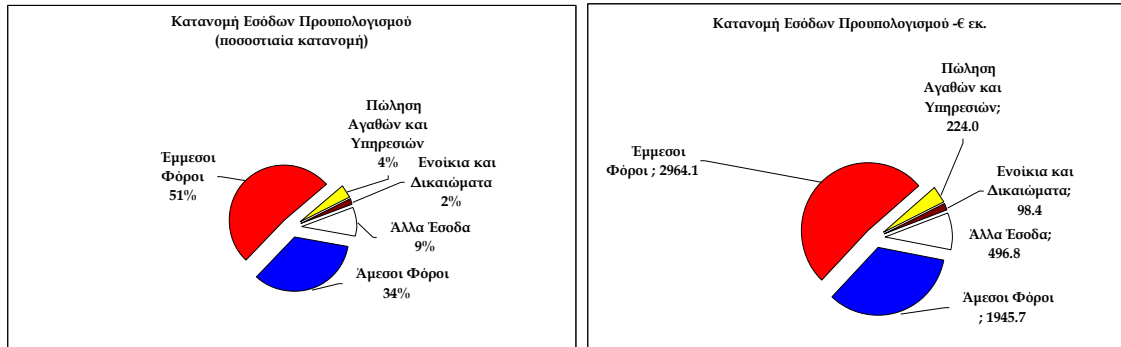
Έσοδα

Όπως αναμενόταν, οι μεγάλες αυξήσεις εσόδων των τελευταίων χρόνων ως αποτέλεσμα της έντονης δραστηριότητας του τομέα των ακινήτων, οι οποίες ενίσχυσαν σημαντικά τα κρατικά ταμεία, δεν διατηρήθηκαν, καταδεικνύοντας τον προσωρινό τους χαρακτήρα. Ως ποσοστό του ΑΕΠ προβλέπεται ότι, τα δημόσια έσοδα⁴ το 2010 θα ανέλθουν στο 32.7% σε σχέση με 31.6% το 2009.

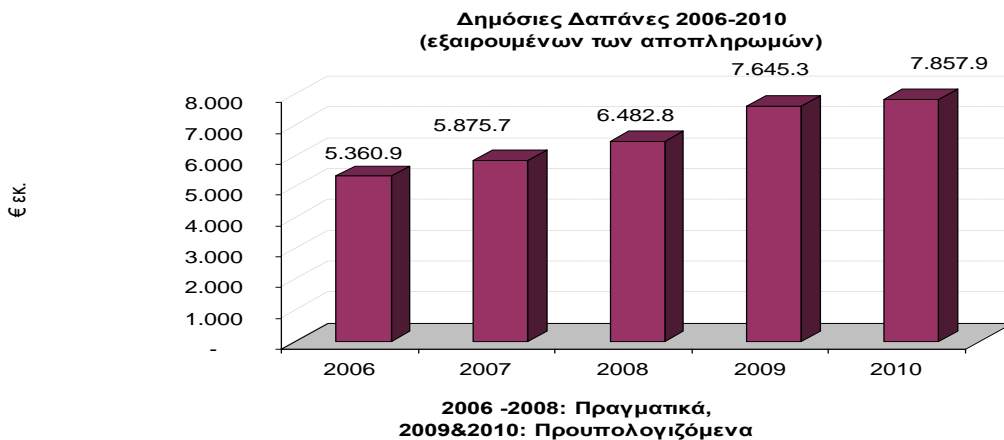
⁴ Εξαιρουμένου των εσόδων από δάνεια.

Οι σημαντικότερες κατηγορίες των εσόδων είναι οι άμεσοι και έμμεσοι φόροι που συνολικά προϋπολογίζονται για το 2010 στα €4.910 εκ. και αποτελούν το 86% των συνολικών εσόδων. Το υπόλοιπο 14% των εσόδων, εξαιρουμένων των εισπράξεων από δάνεια, αφορούν τα μη φορολογικά έσοδα, όπως πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών μεταβιβάσεις και χορηγίες Ε.Ε., που για το 2010 προϋπολογίζονται στα €819 εκ..

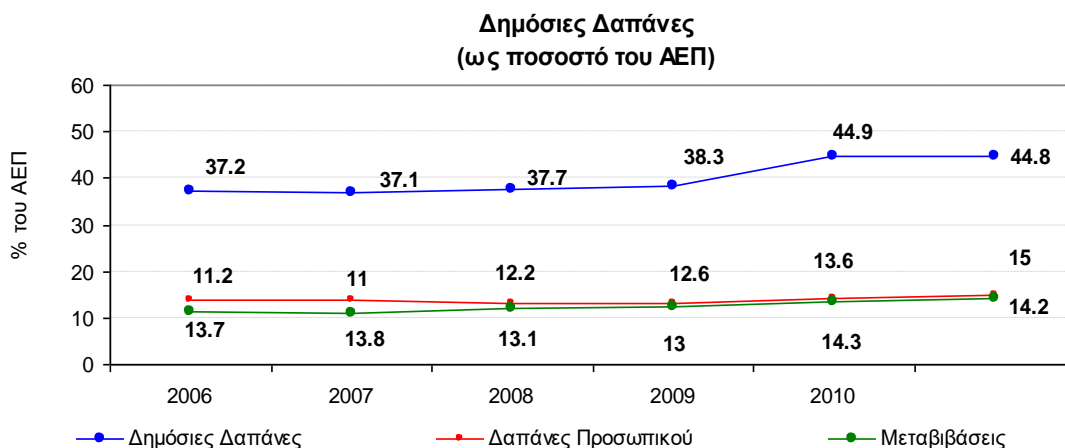
Δαπάνες

Το σύνολο των δαπανών του Προϋπολογισμού του 2010, εξαιρουμένων των αποπληρωμών των δανείων, προϋπολογίζεται στα €7.858 εκ. σε σύγκριση με προϋπολογιζόμενες δαπάνες ύψους €7.645 εκ.⁵ το 2009. Η ποσοστιαία αύξηση των προϋπολογιζόμενων δαπανών του 2010 σε σχέση με το 2009 περιορίζεται στο 2.8% σε σύγκριση με 17.9% που ήταν τον προηγούμενο χρόνο.

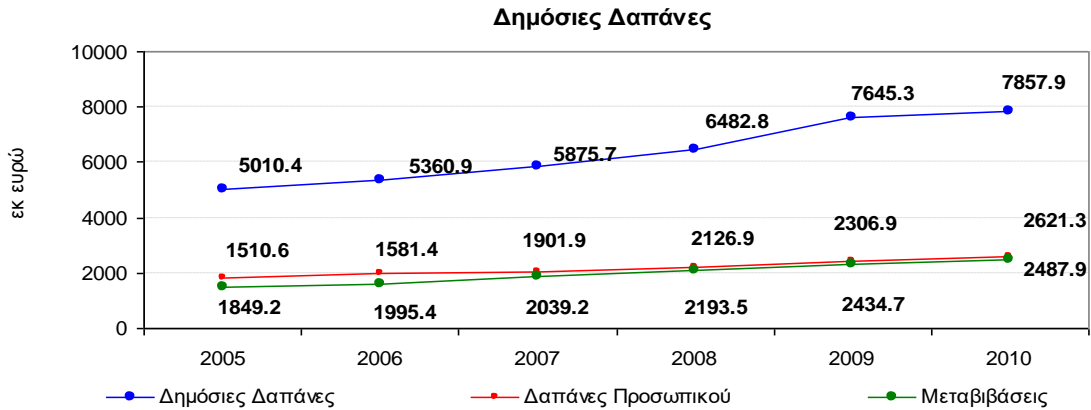
Οι συνολικές δημόσιες δαπάνες, ως ποσοστό του ΑΕΠ, προβλέπονται ότι, θα διατηρηθούν στα ίδια επίπεδα με το 2009, δηλαδή γύρω στο 44.8%. Σε αντίθεση, οι δαπάνες προσωπικού και οι μεταβιβάσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ, αυξάνονται στο 15% και 14.2% αντίστοιχα, σε σύγκριση με 14.3% και 13.6% που ήταν τον προηγούμενο χρόνο.

⁵ Οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες περιλαμβάνουν τόσο τον αρχικό εγκριμένο Προϋπολογισμό του 2009 καθώς και τους Συμπληρωματικούς Προϋπολογισμούς του ίδιου έτους.

Η μεγαλύτερη κατηγορία δαπανών του δημοσίου, οι δαπάνες προσωπικού που περιλαμβάνουν και τις συντάξεις και τα φιλοδωρήματα, υπολογίζονται να ανέλθουν στα €2.621 εκ. σε σύγκριση με €2.435 εκ. το 2009 σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 7.7% λόγω κυρίως της συνταξιοδότησης μεγαλύτερου αριθμού δημοσίων υπαλλήλων μετά την επέκταση του ορίου ηλικίας αφυπηρέτησης από το 60^ο έτος στο 63^ο που τέθηκε σε ισχύ από το 2005. Αναλυτικότερα, το 2010 οι απολαβές προσωπικού αυξάνονται με ρυθμός ύψους 4.7% σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο ενώ οι συντάξεις και τα φιλοδωρήματα αυξάνονται με ρυθμό ύψους 22.3%.

Η δεύτερη μεγαλύτερη κατηγορία δαπανών είναι οι μεταβιβαστικές πληρωμές, που αποτελούνται, κυρίως, από τις κοινωνικές παροχές, τις χορηγίες προς τους ημικρατικούς οργανισμούς και τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και τη συνεισφορά προς τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Το 2010 η πιο πάνω κατηγορία προβλέπεται να αυξηθεί με ρυθμό ύψους 7.8% και να φθάσει τα €2.488εκ. σε σύγκριση με €2.307 εκ. το 2009. Το 2010 οι κοινωνικές παροχές προϋπολογίζονται στα €1.243 εκ. σε σύγκριση με €1.141 εκ. τον προηγούμενο χρόνο σημειώνοντας ρυθμό αύξησης ύψους 8.9%. Στην υπό αναφορά κατηγορία δαπανών περιλήφθηκε πρόνοια για την πλήρη εφαρμογή του σχεδίου χαμηλών συντάξεων και της φοιτητικής μέριμνας με το ποσό των €60 εκ. και €12 εκ. αντίστοιχα.

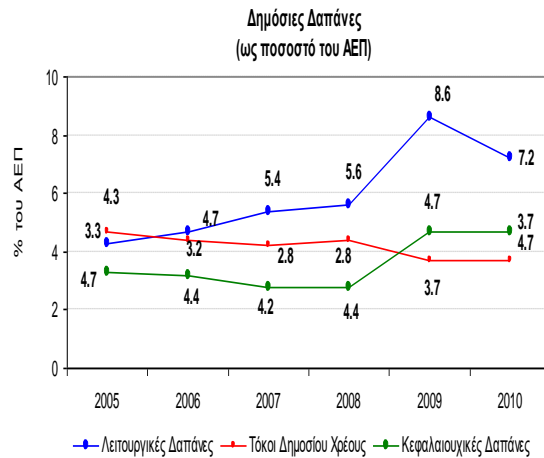
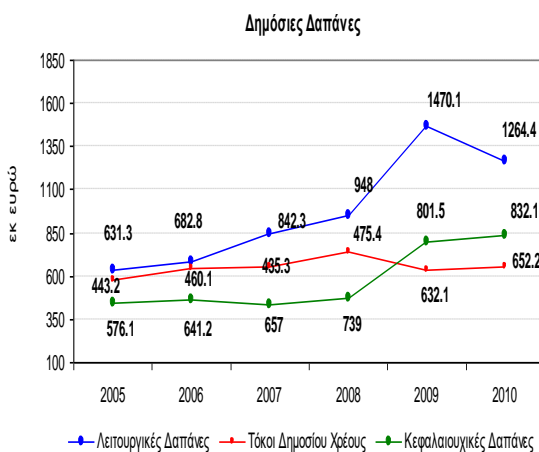

Οι υπόλοιπες κατηγορίες δαπανών αφορούν τις λειτουργικές δαπάνες, τις κεφαλαιουχικές δαπάνες και τις πληρωμές τόκων.

Οι λειτουργικές δαπάνες προβλέπονται να ανέλθουν στα €1.264 εκ. το 2010 σε σύγκριση με €1.470 εκ. το 2009 σημειώνοντας μείωση της τάξης του 14%.

Οι κεφαλαιουχικές δαπάνες οι οποίες αυξήθηκαν επίσης σημαντικά ιδιαίτερα το 2009 με ρυθμό ύψους 68.6%, το 2010 προϋπολογίζονται να ανέλθουν στα €832 εκ. σε σύγκριση με €801 εκ. το 2009 σημειώνοντας έτσι αύξηση της τάξης του 3.8%. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη μη συμπεριληψη ανάλογης πρόνοιας όπως το 2009 για την επεξεργασία των λυμάτων πόλεων.

Οι δαπάνες τόκων προϋπολογίζονται για το 2010 να αυξηθούν οριακά κατά 3.2% και να ανέλθουν στα €652 εκ. σε σύγκριση με €632 εκ. το 2009 που περιορίστηκαν σημαντικά λόγω της ουσιαστικής μείωσης του δημόσιου χρέους και του κόστους εξυπηρέτησής του.

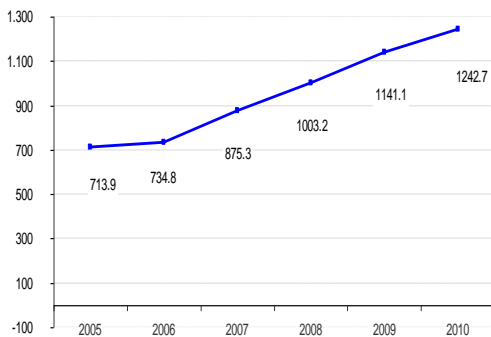
Κατηγορία Δαπάνης

	1	2	%	3	%	4	%	5	%
	Πραγματικές Δαπάνες 2006	Πραγματικές Δαπάνες 2007	Μεταβολή 2:1	Προϋπολ. Δαπάνες 2008	Μεταβολή 3:2	Προϋπολ. Δαπάνες 2009	Μεταβολή 4:3	Προϋπολ. Δαπάνες 2010	Μεταβολή 5:4
1.ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	1.995.424	2.039.240	2.2	2.193.471	7.6	2.434.688	11.0	2.621.264	7.7
α.Σύνολο αποδοχών	1.677.495	1.676.449	-0.1	1.839.064	9.7	2.023.262	10.0	2.118.044	4.7
β.Συντάξεις και Φιλοδορήματα	317.930	362.790	14.1	354.407	-2.3	411.426	16.1	503.220	22.3
2.ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	682.788	842.328	23.4	948.027	12.5	1.470.075	55.1	1.264.418	-14.0
3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	1.581.413	1.901.915	20.3	2.126.889	11.8	2.306.879	8.5	2.487.922	7.8
Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	555.827	647.588	16.5	734.776	13.5	812.832	10.6	852.335	4.9
Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	167.443	192.415	14.9	211.780	10.1	189.984	-10.3	222.460	17.1
Επιχορηγήσεις	97.148	152.967	57.5	158.792	3.8	129.758	-18.3	143.236	10.4
Κοινωνικές Παροχές	734.846	875.335	19.1	1.003.243	14.6	1.141.122	13.7	1.242.698	8.9
Αποζημιώσεις και Έξοδα Αγωγών	26.150	33.609	28.5	18.298	-45.6	33.183	81.3	27.193	-18.1
4. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	33.439	56.193	68.0	45.409	-19.2	82.516	81.7	80.164	-2.9
5. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	641.182	656.972	2.5	739.033	12.5	632.137	-14.5	652.175	3.2
6. ΠΑΓΙΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	168.967	157.514	-6.8	133.753	-15.1	159.956	19.6	218.160	36.4
7. ΕΡΓΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	257.647	221.554	-14.0	296.202	33.7	559.059	88.7	533.802	-4.5
8. ΔΑΝΕΙΑ	1.107.025	761.179	-31.2	893.042	17.3	890.311	-0.3	727.021	-18.3
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	6.467.885	6.636.894	2.6	7.375.826	11.1	8.535.621	15.7	8.584.926	0.6

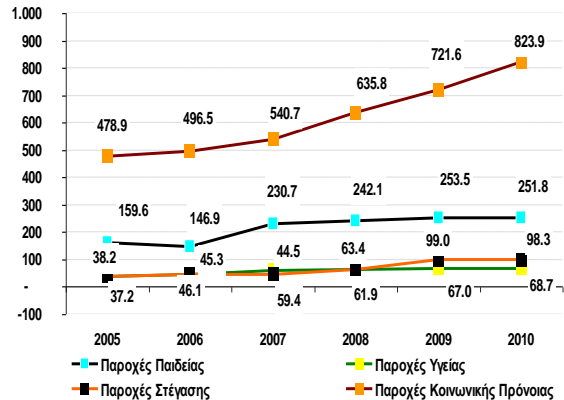
Κοινωνικές Παροχές - Δαπάνες

Σύμφωνα με το πλαίσιο οικονομικής πολιτικής, που περιλαμβάνει τη διασφάλιση μιας ισχυρής οικονομίας και περαιτέρω ενίσχυσης του κοινωνικού κράτους, προωθείται σειρά μέτρων, μέσω του Προϋπολογισμού του 2010, για βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, κυρίως για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Έτσι, το σύνολο των κοινωνικών παροχών παρουσιάζει και το 2010 άνοδο σε συνέχεια των μεγάλων αυξήσεων τα τελευταία τρία έτη. Συγκεκριμένα, οι κοινωνικές παροχές (δηλαδή τα άμεσα χορηγήματα προς τους δικαιούχους) το 2010 προϋπολογίζονται να αυξηθούν με ποσοστό ύψους 8,9% στα €1.243 εκ. σε σύγκριση με €1.141εκ. τον προηγούμενο χρόνο, πέραν της μεγάλης αύξησης που δόθηκε τα δύο προηγούμενα χρόνια ύψους 15% το χρόνο.

Κοινωνικές Παροχές 2005-2010 - € εκ.

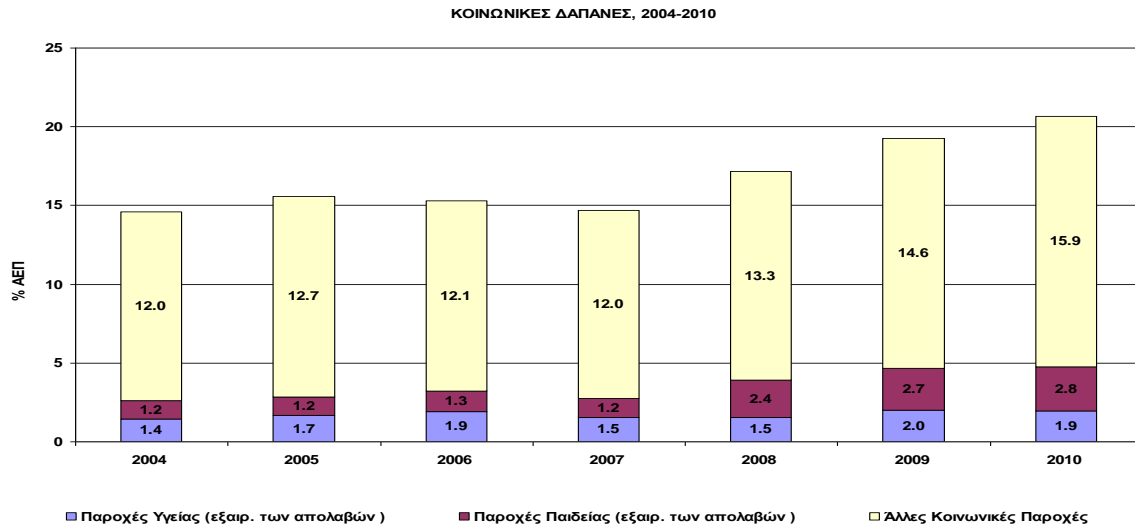
Κοινωνικές Παροχές 2005-2010 - € εκ.

Παράλληλα, οι κοινωνικές δαπάνες, που περιλαμβάνουν και όλες τις δαπάνες για την παιδεία, υγεία, εξαιρουμένων των απολαβών, άλλες κοινωνικές δαπάνες καθώς και τις κοινωνικές παροχές το 2010 προϋπολογίζονται να αυξηθούν με ποσοστό ύψους 10.6% σε

σχέση με το 2009 και να ανέλθουν σε απόλυτους αριθμούς στα €3.626 εκ. σε σύγκριση με €3.279 εκ. τον προηγούμενο χρόνο.

Οι κοινωνικές δαπάνες, ως ποσοστό του ΑΕΠ, συνεχίζουν να αυξάνονται και προϋπολογίζονται να φτάσουν το 2010 στο 20.6% σε σύγκριση με 19.3% και 17.2% το 2009 και το 2008 αντίστοιχα.

Κατανομή Δαπανών κατά Υπουργείο

Η κατανομή των δαπανών κατά Υπουργείο έγινε λαμβάνοντας υπόψη το κοινωνικό και αναπτυξιακό όφελος στη βάση προτεραιοτήτων πολιτικής μέσα στα περιοριστικά πλαίσια που προκύπτουν από τις επιπτώσεις της διεθνούς οικονομικής κρίσης.

Οι συνολικές δαπάνες του προτεινόμενου Προϋπολογισμού κατά Υπουργείο (περιλαμβανομένων και των αποπληρωμών των δανείων), όπως παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα, προβλέπονται να αυξηθούν οριακά με ρυθμό ύψους 0.6% και να φθάσουν τα €8.585 εκ. σε σύγκριση με €8.536 εκ. το 2009. Η σχετική συγκράτηση του ρυθμού αύξησης των προϋπολογιζόμενων δαπανών του 2010 σε σχέση με το 2009 οφείλεται:

- (α) στη μείωση των λειτουργικών δαπανών κατά 14.0%,
- (β) στη μείωση των δαπανών για τόκους κατά 12.3% (εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους προς το ΤΚΑ)
- (γ) στη μείωση των συνεισφορών στο εξοφλητικό απόθεμα και των αποπληρωμών των δανείων κατά 40% και 25.2% αντίστοιχα, καθώς και
- (δ) στην οριακή αύξηση των κεφαλαιουχικών δαπανών κατά 3.8%.

Συνολικές Δαπάνες Ανά Υπουργείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	2006 Πραγμ.	2007 Πραγμ.	2007/06 % Μεταβ.	2008 Προϋπολ.	2008/07 % Μεταβ.	2009 Προϋπολ.	2009/08 % Μεταβ.	2010 Προϋπολ.	2010/09 % Μεταβ.
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	130.0	179.0	37.7	151.7	-15.3	248.9	64.1	229.1	-8.0
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ	285.8	287.1	0.5	301.1	4.9	368.8	22.5	339.3	-8.0
ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΦΥΣ.ΠΟΡ.ΠΕΡΙΒ.	239.5	249.0	4.0	349.0	40.1	408.5	17.1	405.2	-0.8
ΥΠ.ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜ.ΤΑΞΕΩΣ	233.1	251.2	7.7	277.4	10.4	319.8	15.3	363.2	13.6
ΥΠ.ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΒΙΟΜ. & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	54.8	48.8	-11.0	41.8	-14.4	67.6	61.8	65.2	-3.7
ΥΠ.ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝ.ΔΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	552.5	618.9	12.0	730.9	18.1	791.3	8.3	884.2	11.7
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	458.9	515.7	12.4	600.4	16.4	740.6	23.3	769.0	3.8
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	53.2	61.4	15.5	66.1	7.6	80.3	21.4	83.7	4.4
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	2.988.4	2.955.7	-1.1	3.075.4	4.1	3.418.9	11.2	3.289.4	-3.8
ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	691.4	721.9	4.4	961.0	33.1	1.071.2	11.5	1.108.3	3.5
ΥΠ.ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	327.5	280.4	-14.4	302.8	8.0	403.9	33.4	403.7	-0.1
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	452.7	467.6	3.3	518.3	10.8	615.7	18.8	644.6	4.7
ΣΥΝΟΛΟ	6.467.9	6.636.9	2.6	7.375.8	11.1	8.535.6	15.7	8.584.9	0.6

Τακτικές Δαπάνες

Οι Τακτικές Δαπάνες κατά Υπουργείο, όπως παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί, προβλέπονται να αυξηθούν με ρυθμό ύψους 4.6% και να φθάσουν τα €5.503 εκ. σε σύγκριση με €5.259 εκ. το 2009.

Οι τακτικές δαπάνες αποτελούνται κυρίως από τις δαπάνες μισθολογίου, τις λειτουργικές δαπάνες και τις τρέχουσες μεταβιβάσεις. Οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες του μισθολογίου για το 2010 προβλέπεται να παρουσιάσουν επιβράδυνση σε σχέση με το 2009 εφόσον αναμένονται να αυξηθούν με ρυθμό ύψους 4.7% σε σύγκριση με 10% τον προηγούμενο χρόνο. Παράλληλα, για πρώτη φορά το 2010, οι λειτουργικές δαπάνες προβλέπονται να σημειώσουν μείωση της τάξης του 14% σε σχέση με το 2009. Τέλος οι τρέχουσες μεταβιβάσεις που περιλαμβάνουν κυρίως το κοινωνικό στίγμα του Προϋπολογισμού προβλέπονται να αυξηθούν με ρυθμό ύψους 7.8%.

Ενδεικτικά, ο έντονος κοινωνικός προσανατολισμός του Προϋπολογισμού, ο οποίος υλοποιείται και μέσω των τακτικών δαπανών, διαφαίνεται, μεταξύ άλλων, από τα ακόλουθα:

- Δημόσια Βοηθήματα (πρόνοια €241 εκ)
- Ενίσχυση συνταξιούχων (πρόνοια €258 εκ)
- Στεγαστική Πολιτική (πρόνοια €328 εκ)
- Κυβερνητική εισφορά στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων (πρόνοια €335 εκ.)
- Στήριξη ατόμων με ειδικές ανάγκες (πρόνοια €32 εκ)
- Σχέδιο δημοσίων μεταφορών (πρόνοια €50 εκ)
- Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη από τον ιδιωτικό τομέα (πρόνοια €51 εκ)
- Φάρμακα (πρόνοια €105 εκ)
- Φοιτητική στήριξη (χορηγία, μέριμνα, υποτροφίες) (πρόνοια €116 εκ)

Τακτικές Δαπάνες Ανά Υπουργείο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ	2006 Πραγμ.	2007 Πραγμ.	2007/06 % Μεταβ.	2008 Πραγμ.	2008/07 % Μεταβ.	2009 Προϋπολ.	2009/08 % Μεταβ.	2010 Προϋπολ.	2010/09 % Μεταβ.
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	102.0	104.5	2.4	117.8	12.7	131.1	11.3	133.6	2.8
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ	285.8	287.1	0.5	301.1	4.9	368.8	22.5	339.2	-8.0
ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΦΥΣ.ΠΟΡ.ΠΕΡΙΒ.	175.7	171.4	-2.4	289.6	69.0	262.6	-9.3	269.3	2.7
ΥΠ.ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜ.ΤΑΞΕΩΣ	228.1	243.5	6.8	260.0	6.8	284.1	9.3	304.2	7.1
ΥΠ.ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΒΙΟΜ. & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	22.4	17.3	-22.5	19.7	13.5	24.0	21.9	26.9	12.4
ΥΠ.ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝ.ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	534.6	598.2	11.9	704.8	17.8	772.2	9.6	866.9	12.3
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	318.3	320.8	0.8	388.6	21.1	497.1	27.9	470.9	0.1
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	46.9	55.9	19.4	63.7	13.9	75.4	18.4	78.5	4.6
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	813.2	1.040.2	27.9	1.006.5	-3.2	1.198.0	19.0	1.314.4	7.0
ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	603.1	643.9	6.8	735.0	14.2	779.0	6.0	812.3	4.4
ΥΠ.ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	230.0	209.2	-9.0	230.2	10.0	288.4	25.3	280.4	-2.7
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	405.5	447.8	10.4	502.6	12.2	578.2	15.0	606.4	4.9
ΣΥΝΟΛΟ	3.765.5	4.139.9	9.9	4.619.6	11.6	5.258.8	13.8	5.503.0	4.6

Αναπτυξιακές Δαπάνες

Οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2010 προϋπολογίζονται στα €1.171 εκ. σε σύγκριση με €1.289 εκ. το 2009 παρουσιάζοντας έτσι μείωση της τάξης του 9,2%. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στην αυξημένη πρόνοια του 2009 που προέκυψε με την έγκριση συμπληρωματικών πιστώσεων ύψους €194,8 εκ. για τόνωση της οικονομίας, εξαιρουμένων των πιο πάνω συμπληρωματικών πιστώσεων οι αναπτυξιακές δαπάνες παρουσιάζουν αύξηση ύψους 7,0%.

Αναλυτικά οι Αναπτυξιακές Δαπάνες κατά Υπουργείο έχουν ως ακολούθως:

Αναπτυξιακές Δαπάνες Ανά Υπουργείο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ	2006 Πραγμ.	2007 Πραγμ.	2007/06 % Μεταβ.	2008 Πραγμ.	2008/07 % Μεταβ.	2009 Προϋπολ.	2009/08 % Μεταβ.	2010 Προϋπολ.	2010/09 % Μεταβ.
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	19.6	31.0	58.3	22.0	-29.1	106.0	383.0	84.5	-20.3
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ	0.0	0.0	-1.8	0.0	-30.1	0.0	67.4	0.0	-5.0
ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΦΥΣ.ΠΟΡ.ΠΕΡΙΒ.	63.8	77.6	21.5	59.3	-23.6	146.2	146.5	135.9	-7.1
ΥΠ.ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜ.ΤΑΞΕΩΣ	5.1	7.7	51.0	17.4	125.8	35.7	105.6	59.0	65.3
ΥΠ.ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΒΙΟΜ. & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	32.4	31.5	-3.0	22.1	-29.7	43.7	97.7	38.3	-12.4
ΥΠ.ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝ.ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	17.8	20.5	15.1	25.8	25.7	19.2	-25.7	17.2	-10.3
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	140.5	194.8	38.7	211.7	8.7	270.1	27.6	298.0	10.3
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	6.3	5.5	-13.2	2.4	-55.8	5.3	117.2	5.3	0.2
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	44.5	52.9	18.9	34.0	-35.8	219.2	545.6	78.4	-64.2
ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	88.3	78.1	-11.6	226.0	189.5	293.2	29.8	296.1	1.0
ΥΠ.ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	94.6	68.2	-27.9	69.7	2.2	112.4	61.4	120.2	6.9
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	47.0	19.7	-58.1	15.6	-21.0	37.9	143.8	38.3	0.8
ΣΥΝΟΛΟ	560.0	587.5	4.9	705.9	20.2	1.289.1	82.6	1.171.1	-9.2

Δημοσιονομικές Προβλέψεις για το 2010

Με βάση τον προτεινόμενο Προϋπολογισμό του 2010, το δημοσιονομικό έλλειμμα για το 2010 υπολογίζεται να ανέλθει γύρω στο 5% του ΑΕΠ. Με στόχο τη συγκράτηση του δημοσιονομικού ελλείμματος κάτω του 3% του ΑΕΠ και αποφυγή της έναρξης της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος θα πρέπει να εξευρεθούν πρόσθετα έσοδα ή/και εξοικονομήσεις της τάξης των €360 εκ. Τα έσοδα ή/και οι εξοικονομήσεις δαπανών δύναται να προέλθουν από τις ακόλουθες πηγές:

- Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.
- Πολεοδομική Αμνηστία και έκδοση συσσωρευμένων τίτλων ακίνητης ιδιοκτησίας.
- Παγοποίηση θέσεων εκτάκτων και Μορατόριουμ στη δημιουργία νέων θέσεων μόνιμου προσωπικού για τους επόμενους 18 μήνες
- Περαιτέρω βελτίωση στη διαχείριση των ρευστών διαθεσίμων του Κράτους.

Παράλληλα, με δημοσιονομικό έλλειμμα να κυμαίνεται γύρω στο 3% του ΑΕΠ το δημόσιο χρέος προβλέπεται, ως ποσοστό του ΑΕΠ, να αυξηθεί γύρω στο 53.8% σε σύγκριση με 52.2% που εκτιμάται ότι θα φθάσει το τέλος του 2009.